

Prečo ľudia na Slovensku robia FOSS?

Pod pojmom FOSS (Free and Open Source Software) rozumieme Slobodný softvér (Free Software) a Software s otvoreným zdrojovým kódom (Open Source Software). Slobodný softvér je podporovaný neziskovým FSF (Free Software Foundation), zatiaľ čo Open Source je zastrešovaný neziskovou organizáciou OSI (Open Source Initiative).

Tvorcom pojmu „slobodný softvér“ bol Richard Stallman. Dal používateľom slobodu a obmedzil možnosť, že si výsledok niekto privlastní. Tento typ softwaru musí dodržiavať štyri základné pravidlá:

- Slobodu spustiť program na akýkoľvek účel
- Slobodu študovať a upravovať program (prístup k zdrojovému kódu)
- Slobodu kopírovať program, aby bolo možné pomáhať svojim blízkym
- Slobodu vylepšiť program a poskytnúť toto vylepšenie verejnosti, aby bolo na úžitok celej spoločnosti

Open Source softvér má podobné pravidlá. Musí mať dostupný zdrojový kód, koncový používateľ musí mať právo modifikovať, šíriť softvér a baliť a predávať ho ako produkt. Môže obsahovať aj licenciu s obmedzeniami ako napríklad uvedenia autora. Open Source je aj registrovanou obchodnou značkou pre slobodné softvérové produkty.

Softvér spájajúci tento pojem sa už udomácnil aj medzi slovenskými používateľmi. V tejto práci sa v nasledujúcom texte zameriame hlavne na vývojárov zo Slovenska. Predstavíme si rôzne typy projektov, v ktorých sa môže slovenský nadšenec zúčastniť a aká je ich častá motivácia.

Slovensko aj napriek svojej veľkosti a iba niečo cez päť miliónov obyvateľov tiež prispieva do vývoja slobodného softvéru a open source. Slovenský nadšenci a vývojári Open Source majú aj napriek svojej nie veľkej početnosti založené rôzne organizácie. Medzi najznámejšie patrí Slovak Open Source Initiative [14], skratka SKOSI. Poslaním tejto organizácie je spájať ľudí a organizácie, pomáhať predávať informácie a znalosti. Zameriavajú sa na projekty venované verejnej správe, školstvu a výskumu. Ďalšou

významnou s početnou skupinou je Slovenské združenie používateľov Linuxu (skratka SKLUG)[15]. SKLUG je združenie podporujúce šírenie a výmenu informácií o operačnom systéme GNU/Linux a veciach súvisiacich. Poslednou významnejšou organizáciou je Občianske združenie Platon[17] s viac ako desiatim projektmi, z ktorých väčšia časť je niekoľko rokov starých.

Slovenských vývojárov FOSS môžeme rozdeliť do troch skupín:

1. Jednotlivci a malé skupinky pracujúce na menších projektoch
2. Komunity pracujúce na jazykových verziách väčších medzinárodných projektoch
3. Zapájanie priamo do veľkých medzinárodných projektoch

Motiváciou prvej skupiny býva najčastejšie potreba danej aplikácie, alebo aj nadšenie pre vytvorenie nástroja na uľahčenie si každodennej práce s počítačom. Pekným príkladom je motivácia Linuxového nadšenca pre tvorbu vlastného súborového manažéra:

„Po úteku z win platformy som samozrejme ako každý hľadal alternatívy obľúbených programov. Jedným z nich bol aj Windows Commander (dnes Total Commander). Určite mi dáte zapravdu, že pred 3-4 rokmi nejaká dobrá alternatíva k TC nebola, bol tu len výborný MC, ktorý používam dodnes, ale ja som chcel (a chcem ďalej) aj niečo grafické. Tie grafické súborové manažéry, ktoré vtedy existovali, mi z toho či onoho dôvodu nevyhovovali. Tak vznikol nápad napísať vlastný súborový manažér.“

Nájdeme aj aktivity firiem, ktoré sa snažia podporiť Open Source komunitu a tým nebyť len pasívnymi konzumentmi cudzej práce. Čo ich k tomu vedie? Nie je to len pocit z vrátenia Open Source komunite požičané, ale vidia v Open Source projektoch veľký potenciál ako lepšie a lačnejšie vyhovieť zákazníkovi a vyvinúť čo najlepší produkt.

Druhá skupina komunit pracujúcich na lokálnych verziách sa venuje najznámejším svetovým projektom. Sprístupňujú aj jazykovo menej zdatným užívateľom pohodlné používanie užitočného Open Source softvéru aj u nás na Slovensku a podieľajú sa nielen na šírení produktu, ale aj na jeho samotnom vývoji.

Medzi najznámejšie svetové projekty patria:

- Apache - HTTP (webový) server
- OpenOffice - kancelársky balík (textový procesor, tabuľkový procesor a pod.)[7]
- Mozilla Firefox - webový prehliadač [12]
- GNU/Linux - operačný systém a jednotlivých distribúcií
  - Ubuntu, Kubuntu, Xubuntu, Edubuntu
  - Debian
  - Mandriva
  - Fedora [9]
  - Slax
  - Gentoo
  - Greenie

Jednou zo slovenských lokalizačných skupín je Mozilla.sk. Motivácia pre zapojenie sa a obetovanie čas takémuto projektu býva rôzna. Jednou z najčastejších býva snaha ovplyvniť a pomôcť svojim kúskom kódu, nástroju pre veľké masy ľudí a zároveň aj zdokonaľiť svoje programátorské schopnosti. Takúto motiváciu pre tvorbu FOSS projektov vystihol jeden predstaviteľ z komunity Mozilla.sk:

„V projekte Mozilla som sa našiel, pretože sa mi páčila myšlienka pracovať na niečom, čo môže ovplyvniť milióny ľudí.“

Ďalším z dôvodov pre prácu na FOSS projekte môže byť aj nekompromisná politika veľkých Softvérových gigantov, ktorý sa snažia zbaviť nežiadanej konkurencie licenčnými zmluvami na svoje produkty a vlastníctvom patentov. Dobrým príkladom Microsoft so svojim operačným softvérom Windows a kancelárskym balíkom MS Office. Pre firmy je výhodnejšie vsadiť na alternatívny Open Source softvér ako je Linux a OpenOffice. Ušetria nemalé financie, ktoré by museli zaplatiť za licenčné zmluvy, za rovnako využiteľný softvér. Rovnakú motiváciu pre pôsobenie v slovenskej komunita projektu OpenOffice mal jej vedúci projektu Braňo Klocok.

Braňo Klocok pracuje ako pracuje ako riaditeľ pre ekonomiku a marketing v oravskej spoločnosti vyrábajúcej ferozliatiny OFZ a.s. S OpenOffice a operačným softvérom Linux sa zoznámil pri hľadaní východiska zo situácie spôsobenej licenčnou politikou Microsoftu v ich firme.

Zaujímavou motiváciou je aj snaha byť vo víťaznom tíme vývojárov Open Source na rôznych súťažiach. Príkladom takto oceneného produktu je Joomla za "Najlepší PHP slobodný softvér na správu obsahu" (Best PHP Open Source Content Management System) pre rok 2007.

Poslednou skupinou sú vývojári zapojení priamo do veľkých medzinárodných projektoch. Motivácie tejto skupiny slovenských vývojárov sťažovalo náročné určovanie národnosti jednotlivých vývojárov.

Na záver môžeme skonštatovať, že nadšenie slovenských vývojárov podieľať sa na vývoji FOSS softvéry je veľká. Problém vidím v nedostatočnej propagácii väčšiny projektov na Internete potrebnej na hľadanie nových prispievateľov. Väčšina nájdených projektov (hlavne menších skupín) mala aj niekoľko rokov staré a často krát iba základné informácie. Najdostupnejšie informácie v slovenskom jazyku sú o komunitách pracujúcich na lokálnych verziách väčších medzinárodných projektoch a venujúcim sa operačnému systému Linux.

Bibliografia:

- [1] FOSS s jeho výhody [online / 09. 05. 2010] <http://www.openhouse.sk/wiki/FOSS>
- [2] Free and open source software [online / 09. 05. 2010] http://en.wikipedia.org/wiki/Free_and_open_source_software
- [3] Slobodný software [online / 09. 05. 2010] http://sk.wikipedia.org/wiki/Slobodný_softvér
- [4] Open source [online / 09. 05. 2010] http://sk.wikipedia.org/wiki/Open_source
- [5] Open source softvér [online / 09. 05. 2010] http://sk.wikipedia.org/wiki/Open-source_softvér
- [6] slovenská komunita projektu Joomla [online / 09. 05. 2010] <http://www.joomla.sk/>
- [7] slovenská komunita projektu OpenOffice [online / 09. 05. 2010] <http://sk.openoffice.org/>

- [8] slovenská komunita projektu Netbeans [online / 09. 05. 2010]
http://netbeans.org/index_sk.html
- [9] slovenská komunita projektu Fedora [online / 09. 05. 2010] <http://fedoraproject.org/sk/>
- [10] podpora slovenčiny v Open Source projektoch [online / 09. 05. 2010] <http://sk-spell.sk.cx/>
- [11] Terminus [online / 09. 05. 2010] <http://www.terminus.sk/home/index.sk.html>
- [12] Slovenská komunita projektu Mozilla [online / 09. 05. 2010]
<http://www.mozilla.sk/firefox/odkial-sa-vzal-firefox/>
- [13] Anasoft [online / 09. 05. 2010]
<http://www.anasoft.com/sk/pages/OpenSourceprojekty.shtml>
- [14] Slovak Open Source Initiative [online / 09. 05. 2010]
<http://web.archive.org/web/20080115053413/http://www.skosi.org/>
- [15] Slovak Linux users group [online / 09. 05. 2010] <http://www.sklug.sk/>
- [16] Všetko o Linuxe a Open Source [online / 09. 05. 2010] <http://www.linuxon.sk/>
- [17] Platón [online / 09. 05. 2010] <http://platon.sk/>
- [18] Súborový manžér [online / 09. 05. 2010]
<http://www.abclinuxu.cz/blog/dzusoviny/2005/6/dalsi-suborovy-manazer>

Mariana Kuchyňárová
(Informatika a spoločnosť)

2010